Ушбу сонда:

2 САЙЛОВ ҚОНУНЛАРИ АМАЛДА

3 НАМАНГАН ВИЛОЯТИ КАСАБА УЮШМАЛАРИДА

4 *Маънавий бойлигимиз* ЧОРБАКР ЗИЁРАТГОҲИДА

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 23 ноябр, сешанба № 166 (813)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ТЕНГЛИК АСОСИДА

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туманидаги «Олмазор» маҳалласи Маданий-маърифий марказида 20-Шайхонтоҳур сайлов округидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига номзодлар билан сайловчилар учрашуви бўлиб ўтди. Унда сайловлар тўғрисидаги қонунларга мувофиқ депутатликка номзодларнинг ўз сайловолди дастурини баён этиши, ишончли вакилларнинг чиқишлари учун тенг шароит яратилди. Сайловчиларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб берилди.

(ЎзА)

Сарҳисоб

Ўзбекистон металлургия ва машинасозлик саноати тармоқлари ходимлари касаба уюшмасининг қурултойи бўлиб ўтди. Қурултойда ишчанлик, танқид ва ўз-ўзини танқид, камчиликларга нисбатан муросасизлик руҳи ҳукм сурди.

Маърузачи ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар туб ислоҳотлар ўтказишда изчилликни таъминлаш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ҳисобига даромадларни кўпайтириш ва ижтимоий ҳимояга негиз яратиш тўғрисида таклиф-мулоҳазалар билдирдилар.

Қурултойда сўзга чиққан Андижон вилояти касаба уюшма қўмиталари раислари кенгаши раиси Б.Қурбонов, Ўзбекистон ўтга чидамли ва қаттиқ қотишмали металлар комбинати касаба уюшмаси қўмитаси раиси А.Увраимов, «Тошкент трактор заводи» Давлат акционерлик жамияти иқтисодчиси Р.Юсупова, «Наманганавтотеххизмат»нинг меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича муҳандиси С.Юсупов, Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат акционерлик жамияти бошқарувининг раиси В.Кучеров ва бошқалар касаба уюшмаларининг жамиятдаги роли ва ўрнини мустаҳкамлаш, шерикчилик тамойиллари асосида ҳамкорлик қилиш, янги иш жойлари яратиш, иш ҳақини доимий ошириб бориш ва ўз вақтида тўланишига эришиш, меҳнат ва меҳнат муҳофазасига оид қонунчиликка риоя этилиши бўйича иш берувчиларнинг масъулиятини ошириш, маданият ва спорт муассасалари моддий-техник базасини яхшилаш, бозор иқтисодиёти ривожланган давлатлар касаба уюшмалари билан ҳамкорликни ривожлантириш хусусида алоҳида тўхталдилар.

Қурултойда ташкилий пленум бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон металлургия ва машинасозлик саноати тармоқлари ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг раиси этиб Ш.Одилов сайланди.

Ўзбекистон енгил, мебел ва коммунал - маиший хизмат ходимлари касаба уюшмаси қурултойида сўзга чиққан нотиқлар бозор иқтисодиёти шароитида меҳнаткашларни ижтимоий, ҳуқуқий, иқтисодий ҳимоя қилишда қўлга киритилаётган ютуқлар, ечимини кутаётган муаммолар ва истиқболда амалга ошириладиган кенг қамровли ишлар юзасидан ўз муносабатларини билдирдилар, таклиф, мулоҳазаларини ошкора айтдилар.

Иштирокчилар фуқароларни иш билан таъминлаш мақсадида янгитдан барпо этилган иш ўринлари, кадрларни жой-жойига қўйиш, жамоа шартномаларидаги мажбуриятларнинг бажарилиши ва бошқа масалалар хусусида қониқиш билан гапирдилар. Шунингдек, улар касаба уюшма фаолларининг ҳуқуқий, иқтисодий билимлари талаб даражасида эмаслиги, аъзолар ўртасида маънавият, маърифат ва спорт соҳаларида имкониятлар тўла ишга солинмагани, меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича амалга оширилаётган ишларга, бир қатор корхоналарда ишчилар ўз вақтида иш ҳақи билан таъминланмаётганига принципиал баҳо бердилар.

Қурултой қабул қилган қарорда юқоридаги сингари камчиликлар ва муаммоларни бартараф этишга хизмат қиладиган аниқ йўл-йўриқлар, тавсиялар, истиқболдаги режалар ўз аксини топган.

Шу куни ташкилий пленум бўлиб ўтди. Марказий Қўмитанинг янги таркиби кўриб чиқилди. Пленумда М.Одилова Ўзбекистон енгил, мебел ва коммунал-маиший хизмат ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг раиси этиб сайланди.

ҲАҚ ИШНИ ХАЛҚ ҚЎЛЛАР

Ҳисобот даври йилларида босиб ўтилган йўл изсиз кетмадими, нималар чуқур ўрганилди, орттирилган билим - тажрибалар қайси жабҳаларда кўпроқ асқотди? Имкониятлар тўлалигича ишга солинмаган касаба уюшма ташкилотларида бундан қандай хулосалар чиқарилди, XXI аср қанақа ташаббуслар, ўзгаришлар, янгиланишлар ва қандай меҳнат муваффақиятлари билан кутиб олинади? Турмуш тарзимиз, ҳаётимизни қайси ижтимоий омиллар ҳисобига гўзал ва фаровонлаштириш мумкин. Серқирра фаолиятда рўй берган айрим камчилик - қусурлардан қутулиш йўллари борми? Мухбиримиз Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси раиси Озода МУҲИТДИНОВАга ана шундай саволлар билан мурожаат этди.

-, Бугун қурултойимиз иштирокчилари эътиборига ҳавола этиладиган маърузамиз мазмун-моҳиятидан келиб чиқиб, саволларингизга батафсил жавоб бериши мумкин, деб ўйлайман. Зотан, жамиятимиз барча қатламларини қамраб олган ислоҳотлар талаблари касаба уюшмалари фаолиятига ҳаётий зарур тузатишлар киритишни тақозо этади. Бундай янгиланишсиз ҳуқуқий демократик давлат сари интилаётган мамлакатимиз тараққиётига сезиларли улуш қўшиш мушкул.

Шуни таъкидлаш жоизки, ўтган йилнинг 10 ноябридан амал қила бошлаган республикада Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш Давлат Дастури фаолиятимизнинг асосий йўналишларини белгилаб берди. Биз ана шу Дастур талабларига биноан аҳоли соғлиғини сақлаш ва мустаҳкамлаш, келажак авлодни тарбиялаш учун энг зарур шарт-шароитларни яратиш, соғлом турмуш тарзини кенг оммалаштириш, нодавлат секторини, яъни хусусий шифокорлик амалиётини ривожлантиришнинг янада мақбул шаклларини излаб топиш борасида муайян ишларни амалга оширдик. Ходимлар малакасини ўстириш, янги тиббиёт масканларини ва айни пайтда иш ўринларини барпо этиш, қонунчиликка қатъий амал қилган ҳолда асосий эътибор ишловчиларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий ҳимоясига доир ишларни кучайтиришга қаратилди.

Эндиликда соғломлаштириш -- касалликларнинг олдини олиш тадбирлари соҳамизнинг устувор йўналишларидан бирига айланганини мамнуният билан айтиш мумкин. Мақсадга умумий амалиёт ҳакимларининг ролини янада кучайтириш орқали эришилишини ҳам биламиз. Шунга кўра Тошкент педиатрия тиббиёт институти қошида умумамалиёт шифокорларини тайёрлаш маркази, 1-сон Тошкент Давлат тиббиёт институтида эса олий малакали ҳамширалар тайёрланадиган махсус бўлим очилди.

Янгиланишлар даври олдимизга бир-биридан долзарб вазифаларни кўндаланг қилиб қўймоқда. Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан ҳар йили тузиладиган Битимлар ана шундай масалаларни ўз ичига олганлиги билан муҳимдир. Улардан бири -- ходимлар меҳнатига яраша ҳақ тўлашдир. Бу масала юзасидан ҳукумат идораларига аниқ таклифлар билан чиқилди. Шундай қилиб, ходимларимизга ўз вақтида иш ҳақлари тўланиши, моддий рағбатлантириш, икки ёшгача фарзандлари бўлган аёллар учун нафақа фондини ажратиш, рентгенда ишловчи хотин-қизлар даромадларидан 20 фоизли имтиёзли солиқ ундириш каби масалалар ижобий ҳал этилди.

1995 йилда тиббиёт муассасаларида ишловчи ходимларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида йиллик, ойлик маош фондига нисбатан 15 фоизли махсус рағбатлантириш фонди тузилиши тўғрисида Фармон қабул қилинган эди. Хўш, ушбу Фармон жойларда қандай бажарилмоқда? Шуни айтиш керакки, Бухоро, Навоий вилоятларида унинг ижросини таъминлашга катта аҳамият берилди. Бироқ Жиззах, Самарқанд, Сурхондарё вилоятларида эса махсус фонд бошқармалар сметасига киритилмагани кишида ташвиш уйғотади. Қишлоқ жойларда яшаб, ишлаётган тиббиёт ходимларига коммунал тўловларда имтиёз берилган бўлса-да, у суст амалга оширилмоқда.

Ишловчилар меҳнатини муҳофаза қилиш, уларга хавфсиз иш шароитлари яратиб бериш масалалари ҳам кун тартибидан тушмади. Бироқ, шунга қарамасдан, 29 та бахтсиз ҳодиса рўй бериб, у бир неча ходимнинг умрига зомин бўлди. Иш жойида шикастланганлик учун тегишли қонунда белгиланганидек улар оиласига товон ва нафақа пуллари тўлашдан бош тортиш ҳолларига ҳам дуч келинди. Марказий қўмита аралашуви билан ҳақ жойида қарор топди.

Яна бир муаммо хусусида гапирмасликнинг иложи йўқ. Соғлиқни сақлаш бошқармалари, ташкилот ва муассасаларда юристларнинг мавжуд эмаслиги баъзан тармоқ ходимлари ҳуқуқларининг поймол этилишига сабаб бўлаётир. Жумладан, маъмурият раҳбарлари айби билан нотўғри ишдан бўшатиш ҳоллари аниқланиб, касаба уюшмалари аралашгач 12 нафар ходим ўз вазифасига тикланди ва мажбуран бекор юрган вақти учун ҳақлари ундириб берилди.

Ҳисобот даврида ходимлардан 1761 та оғзаки ва 155 та ёзма ариза-шикоятлар тушгани қайд этилган бўлиб, улар асосан ижобий ҳал қилинди.

Йўлбошчимиз қайта-қайта айтганларидек, «Биз маънавий соҳани йўлга қўйиб олмагунимизча, иқтисодий ютуқларга эришишимиз қийин бўлади». Ана шу мантиқдан келиб чиқиб, касаба уюшмаларида маданият, маънавият, маърифат масалаларига, умумбашарий ва миллий қадриятларни уйғунлаштириш, ватанпарварлик туйғуларини камол топтиришга муҳим вазифалардан бири сифатида қаралди. Бу ўз самараларини бераётир. Фуқароларнинг маънавияти, тафаккуридаги чуқур ўзгаришлар, ислоҳотларга хайрихоҳликлари бу - катта ютуғимиздир.

Тезкор давримиз дунё миқёсларига чиқиб иш кўришни, жаҳондаги энг яхши тажрибаларни ўзлаштиришни тақозо этаётир. Биз айни пайтда Туркия, Миср, Қувайт мамлакатларидаги ҳамкасбларимиз билан икки томонлама манфаатли ҳамкорликни мустаҳкамлаяпмиз. Истиқболда бу алоқалар ўз меваларини берса ажаб эмас.

«Ишонч»га жавоб берадилар

«КУТУБХОНАГА ЭЪТИБОР ШУМИ?»

Газетамизнинг шу йил 12 октябр сонида «Кутубхонага эътибор шуми?» сарлавҳали мақола босилган эди. Унда Жиззах тиббиёт билим юрти кутубхонасига 1999 йил 1 июлидан бошлаб бирорта даврий нашр келмай қўйганлиги, натижада 2000 нафар талаба, 150 ўқитувчининг вақтли нашрлар билан танишиш имконияти чекланганлиги танқид остига олинган эди. Вилоят ҳокимлиги маданият ишлари бошқармаси бошлиғи Э.Ўриновнинг бизга маълум қилишича, мақолада кўтарилган камчиликлар юзасидан Жиззах тиббиёт билим юрти маъмурияти тегишли чора-тадбирлар белгилади. Жумладан, кутубхонанинг китоб сақлаш хонаси, ўқув хоналари жорий таъмирдан чиқарилиб, «Жиззах иссиқлик манбаи» ташкилоти билан билим юрти хоналарини қиш мавсумида иситиш масаласи бўйича шартнома тузилди. Тақчил китобларга бўлган эҳтиёжни қондириш мақсадида «Ўқитувчи» нашриётига 290 минг сўм пул ўтказилди ва кутубхона фондига етишмаётган «Рус тили» дарслигидан 150 нусха, «Ибн Сино» нашриётидан 30 минг сўмга яқин тиббий соҳага оид китоблар олиб келинди. Шунингдек, Жиззах вилояти кутубхонасидан 18 турдаги бадиий адабиётлар келтирилди.

Жиззах тиббиёт билим юрти маъмурияти 2000-йил учун 200 минг сўмлик 30 номдаги газета ва журналларга обуна учун маблағ ажратди. Кутубхона фаолиятини яхшилаш борасида белгиланган тадбирларнинг бажарилишини назорат қилиш билим юрти раҳбари ўринбосари М.Жўрабоев зиммасига юклатилди.

ДЕМОКРАТИЯ СИНОВИ

Олий Мажлис ва халқ депутатлари маҳаллий кенгашларига сайловлар ҳақиқатан ҳам демократия синови бўлади. Урганч шаҳрида Марказий сайлов комиссияси ташаббуси билан уюштирилган семинар-кенгаш бўлажак сайловларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишнинг айрим ўзига хос жиҳатларига бағишланди. Унда Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудидаги мамлакатнинг олий қонунчилик органи ва маҳаллий ҳокимлик органларига сайлов ўтказувчи округ ва участка сайлов комиссиялари раислари ва аъзолари қатнашди.

Марказий сайлов комиссияси раисининг ўринбосари А.Дўсчонов бошчилигида ўтган мазкур семинар-кенгашда сайлов ҳақидаги қонунчилик томонидан сайлов комиссиялари аъзоларига берилган барча ҳуқуқ ва ваколатлардан фойдаланиш зарурлиги таъкидланди. Бунинг учун сайловларга тайёргарликни фаоллаштириш, депутатликка номзодларнинг барчасига тенг шарт-шароит яратиш керак. Шунингдек, семинарда шу ҳол қайд этилдики, ўз номзодларини кўрсатган айрим сиёсий партиялар сайлов округларида ўз кузатувчиларини қонунда кўзда тутилган рўйхатдан ўтиш муддатини қўлдан бой берди.

Семинар иштирокчилари Марказий сайлов комиссияси ва Давлат тест маркази томонидан тайёрланган «Сайловлар ҳақидаги қонунларни биласизми?» деб номланган тест синовида иштирок этди. Натижалар шундан далолат бермоқдаки, Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикасида сайловларга тайёргарлик мустаҳкам ҳуқуқий асосга таянган ҳолда олиб борилмоқда, округ ва участка сайлов комиссияларининг аъзолари сайловчиларнинг эркин, адолатли ва демократик асосда овоз бериши учун барча шарт-шароитларни яратишга қодир.

«Ишонч» бонг уради

ЎЗ УМРИГА ЗОМИН БАНГИФУРУШЛАР

Республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқимизнинг осойишта турмуш тарзини таъминлаб, уларнинг тинч ва хотиржам меҳнат қилишлари учун шарт-шароит яратишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ходимларининг ҳам хизмати каттадир.

Улар турли кўринишдаги жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш ҳамда қонун устуворлигини таъминлаш борасида самарали ишлар олиб боришмоқда. Натижада ўтган давр мобайнида жиноят қидирув йўналиши бўйича оғир жиноятлардан - қотиллик, тан жароҳати етказиш, номусга тегиш, талончилик, автомобилларни ўғирлаш каби жиноятларнинг камайишига эришилди. Қатор уюшган жиноий гуруҳлар фаолиятига чек қўйилди. Ноқонуний равишда сақланаётган қурол яроғлар, ўқ-дорилар тортиб олинди.

Афсуски, янги асрга XX асрдан инсоният учун кўп яхши нарсалар қатори айрим ёмон иллатлар ҳам ўтиши мумкин. Булардан бири бедаво дард сифатида баҳоланаётган «Спид» касаллиги бўлса, иккинчиси ундан деярли фарқ қилмайдиган гиёҳвандлик балосидир.

Йил бошидан буён гиёҳванд моддалар билан боғлиқ 7179та жиноий ҳолат аниқланди. Жиноятчилардан 750 килограммга яқин оғу тортиб олинди. Унинг 107 килога яқинини героин, 274 килограммдан ортиғини қорадори, 104 килограммга яқинини гашиш ва 240 килодан ортиғини марихуана каби кучли таъсир этувчи моддалар ташкил этади.

Яқинда сурхондарёлик ички ишлар ходимлари 75 килограммдан зиёд гиёҳванд моддасини сотишга уринган жиноятчиларнинг кирдикорларини фош этишди. Жарқўрғон туманидаги Тўхта Шобуров номли жамоа хўжалигининг Қўштепа участкасида тожикистонлик 4 нафар фуқаро - Йўлчи Жўраев, Тойир Дурдиев, Рўзимурод Гойимов ва Жума Турсуновлар шу туманда яшовчи Ашурали Умарқуловга 6 килограмм 156 грамм гиёҳванд моддасини 4 минг АҚШ долларига сотишаётган пайтида қўлга олиндилар.

Вилоятнинг Сариосиё туманида милиция ходимлари томонидан олиб борилган тезкор тадбирлар натижасида Деҳқонобод қишлоғида яшовчи Фахриддин Тожиддинов тожикистонлик икки номаълум шахсдан 11 кило 750 грамм опий ва 2 килограмм героинни 15 минг АҚШ долларига сотиб олаётганида ушланди.

Қўлга олинган Фахриддин Тожиддинов ва Зафар Шодмоновларнинг кўрсатмасига асосан қўшни ҳовлида яшовчи фуқаро Давлатбиби Исаеванинг молхонасига 42,5 килограммга яқин ва шу молхона тепасидаги сомон орасига 19 килограмм 200 грамм гиёҳванд моддалари яширилганлиги аниқланди.

Бу мисоллардан кўринадики, Сурхондарё вилоятида яшовчи айрим кимсалар Тожикистон фуқаролари томонидан келтирилган гиёҳванд моддаларни олиб, устига нарх қўйиб сотишга, яъни воситачилик қилиб мўмай пул орттиришга уринмоқда. Бўлмаса, Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар ходимлари томонидан Тўрткўл туманида олиб борилган тезкор тадбирлар натижасида Сариосиё туманида яшовчи А.Ҳакимов бошқарувидаги Нексия русумли давлат белгиси 10 к 88 38 бўлган машина тўхтатиб текширилганда, ундаги йўловчи тожикистонлик Насилло Азимовнинг ёнидан 8,5 килога яқин героин топиб олинишини қандай баҳолаш мумкин?

Шунингдек, Самарқанд вилояти ички ишлар бошқармаси Жиноят қидирув бўлими ходимлари томонидан Ургут туманида ўтказилган тезкор тадбирлар натижасида нафақахўр, ушбу туманнинг «Ғиждувон» жамоа хўжалигида яшовчи Қаҳрамон Юсупов ўз уйида 1 килограмм героин гиёҳванд моддасини ва 4 килограммга яқин қорадорини 4 миллион 500 минг сўмга сотаётганида қўлга олинди.

Шу туманнинг Ровот қишлоғида яшовчи Ғ.Нурмуҳамедов ва Ургут шаҳрида яшовчи Х.Лутфуллаевлар ҳам талабалар хиёбонидаги Пушкин номли кутубхона олдида 468 грамм героинни 4 минг 900 АҚШ долларига сотаётганида ушландилар.

Сурхондарё вилоятининг Узун туманида ўтказилаётган тадбирлар пайтида гиёҳванд моддаси олди-соттиси билан боғлиқ жиноятни содир этган Ж.Пирназаров номли жамоа хўжалигида яшовчи Зайниддин Мелибоев, термизлик Нортожи Омонов ва Тожикистон Республикаси фуқароси Абдуғаффор Бобожоновлар 810 грамм героин гиёҳванд моддасини 6 минг АҚШ долларига пуллаётганларида қопқонга тушди. Денов шаҳри ҳудудида Узун тумани Б.Омонов номли жамоа хўжалигида яшовчи Алишер Хидиров, шу туманнинг Бобоտоғ қишлоғида яшовчи Мулло Нуралиевлар 1 килодан зиёд героин гиёҳванд моддасини 4800 АҚШ долларига сотаётганларида ушланиши вилоят чегарасида гиёҳванд моддалар билан боғлиқ жиноятларнинг бирмунча кўпроқ содир этилаётганидан дарак беради.

Ачинарлиси шундаки, мазкур турдаги моддаларни ташишда аёллар «меҳнати»дан фойдаланишга уринишмоқда. Термиз шаҳрида яшовчи Чаман Хўжаева жиноятчи шериклари билан 4 килограммга яқин гиёҳванд моддасини 1400 АҚШ долларига сотаётганда қўлга олинди. 50 ёшдан ошган, беш фарзанднинг онаси Ч.Хўжаева Термиз шаҳрида ва Тожикистон Республикасида яшовчи жиноий шериклари Абдурафиқ ва Акбар Бўтаевлар билан бирга ушбу гиёҳванд моддани сотишдан олдин ўз фарзандлари тақдирини ўйламагани кишини ташвишга солади.

Ҳуллас, пул деса ҳар қандай тўсиқларни ҳам писанд қилмайдиган баъзи кимсаларнинг ноқонуний хатти-ҳаракатлари боис, гиёҳванд моддаларини сотиш, сақлаш ҳоллари содир бўлмоқда. Гиёҳванд моддаларни темир йўллар орқали ташишга уринаётганлар ҳам анчагина. Яқинда «Душанбе - Волгоград» поездининг 12-вагонида кетаётган йўловчи - тожикистонлик М.Акбаров бирдан ҳушидан кетгани туфайли зудлик билан касалхонага олиб борилди. Лекин шифокорларнинг уриниши бекор кетди. Кўп миқдорда гиёҳванд моддани ютиб олган ва шу йўл билан уни Волгоградга етказмоқчи бўлган Акбаров касалхонада дунёдан кўз юмди. Мутахассислар унинг ошқозонидан целлофан халтачаларга ўралган 176 грамм миқдорида героин моддасини олдилар.

Мазкур 259-сонли «Душанбе - Волгоград» поездининг 4-вагонида кета туриб, тўсатдан ҳушидан кетган йўловчи тожикистонлик М.Алимардонов ҳам ўзига келмасдан вафот этди.

Марҳум нима сабабдан ўлганини билиш учун тиббий экспертизадан ўтказилди. Шунда унинг ошқозони ва ичакларидан 31 дона капсула ичига жойлашган героин гиёҳванд моддаси чиқди. Маълум бўлишича, шулардан айримлари ошқозонда ёрилиб кетган. Натижада ҳали 40 ёшга ҳам тўлмаган Алимардонов ҳаётдан кўз юмди.

Ҳуллас, бировларни заҳарламоқ ниятида «заҳар» ютиб йўлга отланган бу кимсалар қисмати аччиқ сабоқдир.

Шуҳрат ҲУББИМ ТОШ.

Бизнинг номзодлар

ОДАМЛАР ОРАСИДА

У ҳар гал меҳнаткашлар, нуронийлар билан фикрлашганда, ўзини ўйлантираётган муаммоларнинг ечимини топгандек бўлади. Зеро, бозор шароити омилкорлик, қатъиятлик, узоқни кўзлаб фаолият юритишни тақозо этади. Саъй-ҳаракат зое кетмаяпти. Хоразм вилоят касаба уюшмалари иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш юзасидан аниқ тадбирларни амалга ошириб мақсадга эришмоқда. Бугунги кунда тармоқда вилоят бўйича 314 та ҳиссадорлик жамияти, 35 та қўшма корхона, 46 жамоа корхоналари ва 33 та ширкат хўжалиги мавжуд.

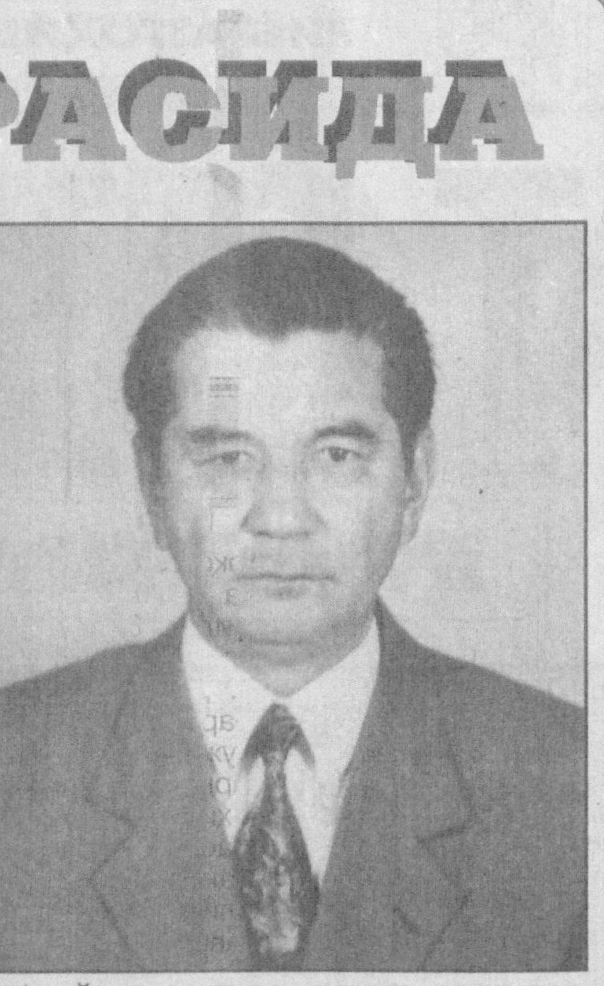

Янгича талаблар асосида фаолият юритаётган, меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқини қатъий туриб ҳимоя қилаётган касаба уюшма қўмиталари оз эмас. Улар маъмурият билан ҳамкорликда ишлаб, бозор қийинчиликларини енгиб ўтишга эришишмоқда. Бунда бошқалар қатори вилоят касаба уюшмалари кенгаши раиси Марат Юсуповнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Мутахассислар қуйидагиларга эътиборимизни қаратишди. Урганч ёғ-мой комбинати 1994 йилда ҳиссадорлик жамиятига айлантирилганди. Ҳар бири 300 сўмлик 14526 дона акция чиқарилди. Унинг 617 таси корхонада узоқ йиллар ҳалол меҳнат қилган фахрийларга имтиёзли тарзда берилди. Жамоанинг акцияларини сотиб олган аъзолари мулк соҳибига айланишди. Ва улар бундан яхшигина манфаатдор бўлишди: биргина ўтган йилнинг ўзида акциядорларга 30 миллион сўмга яқин дивидент пули тўланди. Илғорлар тажрибаси кенг оммалаштирилмоқда. Жамоа раҳбарлари касаба уюшма вакиллари билан ҳамкорликда тайёрланаётган маҳсулотларнинг жаҳон андозаларига мос бўлишига алоҳида эътибор беришяпти.

Деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантириш, улар манфаатини ҳимоя қилиш хусусида Марат ака алоҳида бош қотиради. Ҳозирги кунда улар сони 1300 тага етди. Касаба уюшмалари тадбиркорлар таклифи ҳамда илтимосини ҳисобга олиб, уларга 3167 гектар қўшимча ер ажратишга муносиб ҳисса қўшди.

— Вазирлар Маҳкамасининг 1999-2001 йилларда Хоразм вилоятида бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш дастури тўғрисидаги қарорига асосан иқтисодий ночор хўжаликларни тугатиш ҳисобига деҳқон ва фермер хўжаликлари имкониятларини кенгайтириш юзасидан аниқ тадбирларни амалга оширяпмиз, - дейди биз билан суҳбатда Марат Юсупов. - Бу аҳолини ижтимоий-иқтисодий ҳимоялашда муҳим рол ўйнамоқда.

Очиғини айтганда, баъзи раҳбару мутахассислар қонунларни, баъзи ҳукумат қарорларини яхши билишмайди. Шу боис, фаолиятда чалкашликлар, хатоликларга йўл қўйишмоқда. Буни ҳисобга олган вилоят касаба уюшмаси мутасаддилари меҳнат қонунларига риоя қилиниши устидан назоратни кучайтиришган. Пухта режа асосида мунтазам текширишлар ўтказилмоқда. Жумладан, шу йилнинг ўзида ўнга яқин ташкилот раҳбарига ҳуқуқ нозирлари томонидан ёзма тақдимнома берилди. Беш нафар мансабдорга жарима солинди. Ноқонуний ишдан бўшатилган беш нафар ишчи-хизматчи ўз ўрнига қайта тикланди. Адолатни тиклаш, даъвогарнинг ўринли талабини қондиришда вилоят касаба уюшмалари қошида тузилган махсус гуруҳнинг ҳиссаси катта бўляпти. Гузарларда, маҳаллаларда, меҳнат жамоаларида ўтказилаётган савол-жавобларда одамлар кайфияти, уларнинг орзу-интилишлари ҳақида аниқ тасаввурга эга бўлинмоқда.

Марат аканинг таъкидлашича, ҳузурларига умид билан келаётган ҳар бир фуқаро фикрини тинглаш, тўғри хулоса чиқариш, лозим бўлганида мушкулини осон этишга ўта масъулият билан ёндошилмоқда. Зеро, адолатсизлик инсонни кўп нарсадан совутиб юборади. Ихлосини, эътиқодини қайтаради. Мисолларга эътибор қаратайлик. Урганч туманидаги Қизилжар машина-трактор парки раҳбари О.Ўразов ҳеч кимнинг гапига қулоқ солмай, фидойи механизатор К.Ражабовни қонунга хилоф равишда ишдан бўшатган. Касаба уюшмалари уни ҳимояга олишди. Пировард-натижада механизатор ўз қадрдон жамоасида қайта иш бошлади. Хонқа туманлараро молларни бўрдоқига боқиш корхонасида чорвадорлар — Ш.Тожиев, У.Хўжаев, Э.Эгамбердиев билан ҳеч қандай меҳнат шартномаси тузилмасдан ҳафтасига 40 соат ўрнига 56 соатдан ишлатиб, уларга ҳеч қандай устама ҳақ ёзилмаган. Бу масала мутасаддилар олдига кўндаланг қўйилганидан кейин чорвадорлар ҳақи ундирилди.

Раҳбар бўлиш осонмас. Юқорида таъкидланганидек, кунига қатор муаммоларни ҳал этишга тўғри келади. Бунинг учун кучли билим, ташкилотчилик, қатъиятлик ва албатта, оддий одамлар ҳаётини, қувончу ташвишларини яхши билиши керак. Марат Юсуповда бу фазилатлар мужассам. У ўз фаолиятини оддий токарликдан бошлаган. Сўнг йиллар мобайнида қатор масъулиятли вазифаларда фаолият юритди. Ўшанда унинг кучли салоҳият, яхши ташкилотчи сифатидаги жиҳатлари қайта-қайта имтиҳондан ўтди. Беш фарзанднинг отаси, бағри кенг инсон Марат Юсупов 215-Янгиариқ сайлов округидан Ўзбекистон Олий Мажлиси депутатлигига номзод этиб кўрсатилганлиги ҳам кўп нарсани англатади.

Н.ҲОЖИМАТОВ.

НОМЗОДИНГИЗНИ БИЛАСИЗМИ?

репортаж

Яна саноқли кунлардан сўнг Олий Мажлисга, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига энг муносиб номзодлар вакил қилиб сайланишади. Бу йилги сайловларнинг ўзига хос хусусиятлари шундан иборатки, ҳар бир мандат учун камида тўрт ёки беш-олти нафардан ортиқ киши муқобиллик тарзида кураш олиб боряпти. Халқнинг хоҳиш-иродаси ўлароқ сайловчилар истагини, мурод-мақсадини рўёбга чиқара оладиган заҳматкашларгина овозда ютиб чиқадилар.

Ҳозир эса барча округ ва участка сайлов комиссияларида иш қизғин. Комиссия аъзоларининг масъулияти янада ошган. Улар иккинчи босқични ҳам уюшқоқлик билан ўтказишга, номзодлар билан боғлиқ бўлган тарғибот - ташвиқот ишлари кўламини тобора кенгайтиришга, сайловчилар учрашувини ташкил қилишга ҳамда илк бор овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган ёшларга ушбу соҳага оид қонунлар моҳиятини тушунтиришга катта эътибор қаратмоқдалар.

Аммо округ ва сайлов участкаларининг ҳаммасида ҳам иш кўнгилдагидекми? Сайловчилар ўз номзодларини биладиларми? Мухбиримиз ана шу саволларга жавоб топиш мақсадида халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашига сайлов ўтказувчи Шайхонтоҳур туманидаги 48-Жар-Арик, Ҳамза туманидаги 35-Янгиобод сайлов округларида бўлиб қайтди.

48 - сайлов округи 299-мактаб биносида жойлашган. Ушбу округга саккизта сайлов участкаси бириктирилган. Сайловчилар сони 22 минг 943 кишини ташкил этади. Бу ерда бир мандатга беш нафар номзод кўрсатилган. Муқобилликка риоя қилинган. Бироқ яратилган шарт-шароитлар етарли даражада эмас. Гап шундаки, комиссия аъзоларининг ўз ишларига масъулият билан ёндошишларига қарамай, тайёргарлик суст. Сайловчилар рўйхати ҳанузгача охирига етказилмаган. Стол устида турли қоғозлар қалашиб ётибди. Бир хонада юқорида қайд этиб ўтилган округдан ташқари битта сайлов участкаси ҳамда Олий Мажлисга сайлов ўтказувчи 12-сайлов округи ҳам жойлаштирилган. Вақтли матбуот нашрлари жуда оз. Фақатгина «Тошкент оқшоми»нинг номзодлар кўрсатилган саҳифаси-ю «Маърифат» газетасининг бир-иккита сонлари бор. Бунинг сабабларини суриштирганимизда:

- Бизга етарли даражада маблағ ажратилмаган, - дейди 48-сайлов округининг раиси Адҳамбек Ўлмасов. - Бунинг устига иккита сайлов округи, битта сайлов участкаси бир хонада. Шунга қарамай, ҳафтанинг ҳар сешанба кунлари қилинган ишларни муҳокама қилиб турамиз.

Бу фикрни 537-участка сайлов комиссияси раиси Владислав Саривачёв ҳам маъқуллади.

Суҳбатга 48- округ сайлов комиссияси котибаси Хуршида Олимхўжаева қўшилди:

- Маълумотлар билан танишгач, сайловчилар ўзларига маъқул бўлган муносиб номзодга овоз берадилар, деб ўйлайман.

- Яъни?

- Масалан, Дилдора Толибжоновадан сўраб кўринг-а: у киши нима дейдилар?

- Мен аслида шифокорман. Сайловда иккинчи марта қатнашаман. Бу йилги сайлов ҳақиқий демократик тамойилларга асосланган ҳолда ташкил қилинган. Шахсан ўзим «Ватан тараққиёти» партиясидан номзод қилиб кўрсатилган Тошниёз Аҳмедовга овоз бераман. Негаки, у киши молия институтига қарашли Республика Молия лицейи директори. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида малакали кадрларга эҳтиёж катта. Келажакни эса ана шундай ёшлар яратади. Энг муҳими унинг дастури менга жуда ёқди.

- Мен эса Ҳайрулла Нуриддиновга овоз бермоқчиман, - дейди уй бекаси Клара Каримова. Чунки ёш бўлишига қарамай, у давримиз муаммоларини дадил кўтариб чиқа олади. Ундаги журъат ва шижоат барчага ибратлидир. Шундай ёшларга ишонсак, адашмаймиз. «Фидокорлар» миллий демократик партияси унинг номзодини кўрсатиб тўғри қилган.

***

Шу куни Ҳамза туманидаги 35-Янгиобод сайлов округида ҳам бўлдик. Бу ердаги тадбирлар намунали тарзда ўтказилаётган экан. Сайловчиларни қизиқтираётган барча масалаларга жиддий ёндошилмоқда. Рўйхатлар, номзодлар ҳақидаги маълумотлар, сайлов тўғрисидаги қонунлар мажмуаси, республикамизда чоп этилаётган вақтли матбуот нашрлари тахламлари тахт қилиб қўйилган. Овоз бериш хоналари керакли техника воситалари билан жиҳозланган, қутилар тайёр. Махсус рақамли телефон ҳамда телевизор навбатчилар ихтиёрида.

- Бизнинг округга 9 та сайлов участкаси, 12 та маҳалла бириктирилган. Сайловчиларимиз 20 минг 841 нафарни ташкил қилади. Бу йил ҳудудимиздан 2500 нафар ёшлар илк бор овоз беришда қатнашадилар. Бир мандат учун ташаббускор гуруҳдан Юсуфжон Асилов, ҳокимлик вакиллигидан Ғайрат Исломов, «Адолат» социал демократик ҳамда Ўзбекистон халқ демократик партияларидан Шуҳрат Умаров ва Шомурод Шофайзиевлар кураш олиб борадилар, - дейди биз билан суҳбатда округ сайлов комиссиясининг раиси Мирзаҳусан Зуфаров. - Уларнинг ҳаммаси ҳам қатъиятли, ориятли, эътиқодли, талабчан, одамлар оғирини енгил қилувчилардир. Масалан, шу кунгача уч марта учрашув ўтказдик. Йиғилганларга барчаларининг ҳаракат дастурлари ёқди. Энди гап сайловчиларда қолди.

- Майлими, мен ҳам ўз фикримни айтсам, - гапга қўшилди кўпни кўрган отахон Мирзараҳим Пирмуҳаммедов. - Шундай файзиёб кунлар келганлигидан бошимиз осмонда. Овоз беришда Шомурод Шофайзиевнинг номзодини қўллаб-қувватлайман, ўғлим. Чунки савоб ишларга доимо бош-қош. Ёрдамга муҳтож кишиларга кўмак беради. Маҳалла-кўй ташвишларига камарбастадир.

- Тўғрисини айтсак, - дейди «Тарнов-Боши» маҳалла қўмитаси оқсоқоли Кўчқор Эрматов, - бу йилгидек сайлов ҳеч қачон бўлган эмас. Шаҳар Кенгашига энг муносиб номзодлар кўрсатилган. Уларнинг барчаси эл, юрт учун фидойилардир.

Ҳа, тарғибот-ташвиқот ишлари айни қизғин паллага кирган. Лекин барча масалаларни 5-декабр куни сайлов участкаларига ташриф буюрадиган сайловчилар ҳал қилади.

Муродулла ҒАФУРОВ.

Ислоҳот инсон учун

ЧЎПОН НИМА ҲИСОБИДАН БОЙИМОҚДА?

Икки кишининг суҳбати қулоғимга чалинди:

- Эшитдингизми, «Нишон» хўжалиги уч йилдирки, пахта етиштириб каттагина даромад олаётганмиш...

- Бир умр ота-боболари чорвачилик билан шуғулланиб келган хўжалик аҳлининг бундай катта даромад олишларининг боиси не бўлди? Кенг яйлов бўлса, чорвадорлар мазза қилиб сурувларини «қурей»латиб юрса ҳам қозонлари қайнарди-ку...

- Нималар деяпсиз, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида тадбиркорлик билан иш юритилмаса, биргина чорванинг ўзи билан кун ўтказиш қийин. Даромад ортса, кишиларнинг турмуш фаровонлиги яхшиланади.

«Нишон» хўжалиги Нишон туманидаги чорвачиликка ихтисослаштирилган хўжалик бўлиб, узоқ тарихга эга. 1930 йилларда ташкил этилган хўжаликда етиштирилган қоракўл, сур терилар жаҳон бозорида ўзига хос баҳога эга бўлган. Кейинчалик экин экиладиган ерлар ўзлаштирилиши баҳонасида чорва яйловлари камайиб, чорвадан олинаётган даромад аҳоли учун етарли бўлмай қолди. Янги раис ишни ер ўзлаштиришдан бошлаб хато қилмаган экан.

Биринчи йили синов тариқасида 50 гектар майдонга чигит экиб, пахтадан юқори ҳосил олинди. Оқ олтиндан тушган чигитдан чорва учун омухта ем олиниб, чорвадорлар хонадонига ўсимлик мойи берилди. Даромад ҳам ошди.

Айни кунларда 8 минг аҳолиси бўлган хўжалик ишчилари учун ижтимоий шароитлар мавжуд. Табиий газ, ичимлик суви, равон йўл. Янги ташкил этилган «Янги ҳаёт» маҳалласи аҳолиси учун пахта даромадидан 1 миллион сўмга табиий газ қувури тортиш учун лойиҳа ҳужжатлари тайёрланди. Янги йилгача қувур тортилиб, янги аҳоли хонадонлари табиий газдан баҳраманд бўлади.

- Ўтган йилги пахтанинг ўзидан 7 миллион сўм даромад қилиб, қишлоғимиздаги 2 та мактаб биносини таъмирлаш учун 750 минг сўм сарфладик, - дейди хўжалик раҳбари Зиёқул Зиёдуллаев. - Биргина пахтанинг ўзидан 50 тоннадан ем олинди. Ўсимлик мойини айтмайсизми?

Жорий йилда хўжаликда пахта етиштириладиган майдон яна 30 гектарга кўпайди. Деҳқонлар вилоятда биринчилардан бўлиб пахта сотиш йиллик режасини бажарган куни хўжаликда катта тўй бўлиб кетди. Ҳисоб-китобларга қараганда бу йилги ҳосилнинг ўзидан қарийб 15 миллион сўм даромад қилиниб, топилган маблағ хўжаликда ижтимоий соҳаларни ривожлантиришга сарфланади. Чўпон оилалари учун барча қулайликлар яратилади. Олинаётган 3 миллион сўм соф фойда ҳисобига соғломлаштириш, кам таъминланган оилаларни рағбатлантириш, меҳнат фахрийлари ва боқувчисини йўқотганларни ҳар жиҳатдан ҳимоялаш сингари дастурлар амалга оширилади.

Ш.СУЛТОНОВ.
«Ишонч» мухбири.

5-декабрда бўлиб ўтадиган Олий Мажлис, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайловлар жараёни айни қизғин паллада. Номзодлар сайловолди ҳаракат дастурларини сайловчилари ҳузурида баён қилишмоқда.

Суратларда: Қашқадарё вилоят Кенгаши, шунингдек, туман кенгашига номзоди кўрсатилганлардан баъзилари сайловчилар билан мулоқот чоғида.

З.РАҲМАТУЛЛАЕВ олган суратлар.

ТЎЛОВ ИНТИЗОМИГА ЭЪТИБОР

Самарқанд ҳокимлигида тўлов интизомини мустаҳкамлаш ва бюджетга тўловлар тушумини кўпайтириш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Вилоят ҳокими Э.Рўзиев бошқарган мазкур йиғилишда халқ хўжалигида ҳисоб-китобни ўз вақтида амалга оширишда ташкилот ва корхона раҳбарлари масъулиятини янада ошириш, тўлов муддати ўтган дебиторлик-кредиторлик, солиқ тушумлари ва иш ҳақидаги қарздорликни бартараф қилишда сусткашликка йўл қўйилаётганини қайд этилди. Коммунал хизмат корхоналари хизматлари учун қарзларни ундириш борасидаги ишларни аниқ ташкил этиш зарурлигига эътибор қаратилди.

OLAMDA NIMA GAP

Х А Н О Й. Индонезия Президенти Абдураҳмон Воҳид Филиппин ҳукумати билан Моро ислом озодлиги фронти ўртасидаги келишмовчиликларни тинч йўл билан бартараф этишда воситачилик қилиш таклифи билан чиқди. Филиппин Президенти Жозеф Эстрада бу ҳақда баёнот бериб, расмий Манила бу таклифни қўллаб-қувватлашини айтди. Индонезия раҳбари яқин кунлар ичида шу масалада озодлик фронти йўлбошчиси Ҳошим Саломат билан учрашади.

Моро фронти Филиппиндаги энг йирик исёнчи гуруҳларидан бири ҳисобланади. Гуруҳ жангарилари мустақил давлат тузиш мақсадида бир неча йилдан буён мамлакат армияси билан уруш олиб бормоқда.

***

В А Ш И Н Г Т О Н. АҚШда жорий йилнинг олти ойида жиноятчилик беш фоизга, оғир жиноятлар сони эса ўртача ўн фоизга қисқарди. Бу сўнгги етти йил ичидаги рекорд кўрсаткичдир. Мамлакатда жиноятчиликка қарши кескин чора-тадбирлар ўтказилаётгани сабаб, қотиллик 13, ўғирлик 10, автомобил олиб қочиш ҳоллари эса 12 фоиз қисқарди.

***

П Е К И Н. Хитой таълим вазирлиги маълумотига қараганда, 1977-99 йиллар давомида 320 мингдан ортиқ хитойлик талаба ва мутахассис хорижда таълим олган. Улардан юз минг нафари давлат маблағи ҳисобига ўқиган.

Лекин, ўтган вақт давомида хорижда таълим олган талабаларнинг 12О минг нафаригина Хитойга қайтиб келди. Шундай бўлса-да, Хитой ҳукумати ёшларнинг хорижда ўқиши учун имкониятни чеклагани йўқ. Ўқиб қайтган ёшлар учун эса кўп имтиёзлар яратиб берилган.

***

Н Ь Ю - Й О Р К. Дунёнинг энг бадавлат кишиси ҳисобланган Билл Гейтс БМТ Болалар жамғармасига (ЮНИСЕФ) ривожланаётган мамлакатларда тиббий хизматни такомиллаштириш учун 26 миллион АҚШ доллари ажратди. Мазкур маблағ қоқшол касаллигига қарши курашишга сарфланади. Ўтган йили 215 мингдан ортиқ бола шу касалликка учраб нобуд бўлган эди.

***

С О Ф И Я. АҚШ Президенти Билл Клинтоннинг Жануби-шарқий Европа мамлакатларига сафари давом этмоқда. Куни кеча у Болгарияга келди.

Ташриф дастурига кўра, АҚШ Президенти Болгария раҳбарлари билан учрашади ҳамда икки давлат ўртасидаги алоқаларни ривожлантириш, минтақавий хавфсизлик ва бошқа масалаларда музокаралар ўтказади. Кузатувчиларнинг таъкидлашича, икки давлат ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилгандан буён Б.Клинтон АҚШ раҳбарлари орасида биринчи бўлиб Болгарияга келган.

***

Б А Й Р У Т. Айни пайтда араб давлатларида ишсизлар сони 12 миллиондан ошади. Бу рақам минтақадаги жами аҳолининг 14 фоизини ташкил этади. Ишсизларнинг 40 фоизи ёшлар ва аёллардан иборат. Халқаро меҳнат ташкилоти маълумотларига кўра, бунга савдони эркинлаштириш ва иқтисодиётнинг глобаллашуви сабаб бўлмоқда. Муаммони бартараф этиш учун араб мамлакатлари таълим соҳасини ислоҳ этиши ва хорижий сармояларни жалб қилиб, янги-янги иш ўринларини ташкил қилиши лозим бўлади.

***

Д А К А Р. Бу ерда ғарбий Африка мамлакатлари иқтисодий ҳамжамиятининг (ЭКОВАС) гиёҳвандликка қарши кураш бўйича муфовиқлаштирув кенгаши бўлиб ўтди. Унда мазкур ҳамжамиятга кирувчи 16 мамлакат вакиллари наркотик моддалар етиштириш ва савдо қилишга қарши кураш бўйича тадбирларни кучайтириш зарурлигини таъкидлади.

Шунингдек, кенгашда 1999-2000 йилларда наркотик моддаларни назорат қилиш бўйича режа ижросини бошлаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бундан ташқари, аъзо мамлакатларнинг ҳар бирида наркотик моддалар устидан назорат ўрнатиш бўйича ҳукумат қўмитаси тузишга келишиб олинди.

(ЎзА)

КАСАБА УЮШМАЛАРИ МЕҲНАТКАШЛАР ҲАҚ-ҲУҚУҚИНИНГ УСТУВОР ҲИМОЯЧИСИ

Наманган

Наманган вилояти касаба уюшмалари бозор иқтисодиёти шароитида меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш борасида самарали тадбирларни амалга оширмоқда. Барча бошланғич ташкилотларда маъмурият билан жамоа шартномалари тузилган бўлиб, ушбу ҳуқуқий ҳужжатлар ана шу мақсад йўлида хизмат қилмоқда. Ишловчилар фақат моддий ва маънавий жиҳатдангина қўллаб-қувватланиб қолмасдан, балки саломатликларини тиклашлари ҳамда мустаҳкамлаб олишлари учун ҳам қайғурилмоқда.

Касаба уюшмалари Наманган вилоят Кенгашининг бўлажак ҳисобот-сайлов конференцияси қатнашчилари асосий диққат эътиборни юқоридаги каби ютуқлар билан бирга, йўл қўйилган камчиликларни тугатиш, улардан фойдали хулосалар чиқариш ва муаммоларга ечим топиш масалаларига қаратишни мақсад қилиб олишган.

Чортоқ туманидаги «Айқирон» ширкат хўжалигида қарийб 1,5 минг нафар касаба уюшма аъзолари меҳнат қилишади. Улар қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил олишда, касабақўмнинг маданий-маърифий ва бошқа тадбирларини амалга оширишда ўзларининг баракали улушларини қўшаётирлар.

Суратда: **хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Жалолиддин Отахонов бир гуруҳ меҳнат илғорлари билан.**

Янгиланишлар даври

ҲУДУДИЙ КЕЛИШУВЛАР НАФИ

Ҳисобот даврида иқтисодий ислоҳотлар туфайли вилоятимиздаги кўпчилик ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш корхоналари нодавлат секторига ўтди. Мулк эгалигидаги ўзгаришлар касаба уюшма ташкилотлари иштирокида амалга оширилди. Зеро, касаба уюшмаларининг асосий вазифаси меҳнаткашларни ижтимоий, иқтисодий жиҳатдан ҳимоялашдир. Шунинг учун вилоят Кенгаши вилоят ҳокимлиги, товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар вилоят палатаси билан уч тарафлама ижтимоий шерикчилик асосида худудий келишувлар тузди.

Давр талабидан келиб чиқиб жамоа шартномалари ва ҳудудий келишувларнинг қай тариқа тузилиши ва уларда нималарга аҳамият қаратишига доир алоҳида қўлланма тайёрлаб барча бошланғич ташкилотларига тарқатдик. Шу аснода бу соҳада касаба уюшмалари вилоят Кенгаши ўтган конференцияси томонидан белгиланган вазифалар бажарилди. Ҳозирги кунда жамоа шартномалари мавжуд 4355та бошланғич ташкилотлар фаолиятига татбиқ этилган. Бу шартномаларга 88 мингта тадбир киритилган бўлиб, улардан ҳозиргача 85 мингтаси бажарилди. Фақат 1998 йилда жамоа шартномалари тадбирларини бажариш учун ўрта ҳисобда ҳар бир ходимга 2030 сўм маблағ сарфланди. Бу кўрсаткич қўшма корхоналарда, жамоат ташкилотларида бундан ҳам юқори бўлди. Агар ходим ўрта ҳисобда касаба уюшма аъзолик бадали тарзида йил давомида 483 сўм атрофида тўлаган бўлса, бунинг эвазига 2030 сўм атрофида манфаат кўрди. Демак, ҳаражатга нисбатан даромад тўрт баробар кўп бўлган. Шу билан бирга, бундай ҳужжатларнинг тузиш ва шу асосда ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамма жойда ҳам талаб даражасида бўлиши учун вилоят ва туманларда «Бандлик» Дастури ишлаб чиқилган ва у ҳокимликлар томонидан тасдиқланган. Ҳисобот даврида хўжалик, ташкилотларда ижтимоий муҳофазага мухтож аҳоли қатлами учун квоталанган иш жойларини сақлаш ва бу ўринларга ёш болали аёлларни, ногиронларни, ўқув юртини битирганларни, армия сафидан қайтиб иш излаётган ёшларни ва барча ижтимоий муҳофазага мухтож аҳоли қатламини ишга жойлаштириш доимо диққат-эътиборимизда бўлиб келди. Бизнингча, бу борадаги муаммонинг ечими тадбиркорликни кенг авж олдириб қайта ишловчи кичик корхоналар, хизмат кўрсатиш шоҳобчалари, фермер-деҳқон хўжаликларини ривожлантиришдан, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашдан иборатдир. Чунки деҳқон ва фермер хўжаликларини тузиш аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини бир мунча енгиллаштирмоқда. Чунончи, фермер ва деҳқон хўжаликлари 10 мингдан кўпроқ фуқароларни иш ўринларига эга бўлишларига ёрдам қилди. Касаба уюшмалари бу борада ҳокимликлар билан биргаликда иш олиб бормоқда.

- Маошларнинг ўз вақтида берилиши ва соғломлаштириш ижтимоий ҳимоянинг таркибий қисмига киради. Аввало, меҳнат ҳақлари ва бошқа тўловларнинг муддатида берилишига эришиш қаттиқ назорат қилинди. Масалан, болаларга бюджетдан берилган нафақа пулларини хўжалик фаолиятига ишлатиб юборганлиги учун Чустдаги «Чевар» ҳиссадорлик жамиятининг раҳбари ҳамда касаба уюшма қўмитаси раисининг масъулияти кўриб чиқилиб, тегишли чоралар кўрилди.

Ҳисобот даврида 83 минг нафардан ортиқ меҳнаткаш ва талаба санаторий, профилакторийларда ҳордиқ чиқариб саломатликларини тикладилар. 116 минг нафардан зиёд ўғил-қиз ёзги дам олиш масканларида ҳордиқ чиқарди.

Каримжон РАИМЖОНОВ,
вилоят касаба уюшмалари Кенгаши раиси.

Изланганга толе ёр

МУАММО ЕЧИМИ – ҚЎШИМЧА МАБЛАҒ ТОПИШДА

Дунёнинг қайси мамлакатида бўлмасин — таҳсил олаётган талаба чуқур билим олиши, танлаган мутахассислигини ҳар тарафлама мукаммал эгаллаши учун биринчи навбатда моддий кўмакка муҳтожлик сезади. Бозор муносабатларига ўтиш босқичини бошдан кечираётган мамлакатимизда ҳам бундай ҳолатни кузатиш мумкин. Бинобарин, касаба уюшма ташкилоти институт маъмурияти билан бу борада бир ёқадан бош чиқариб иш юритмоқда. Биз бу йўналишда бюджетдан ташқари маблағ ишлаб топиш йўлидан бормоқдамиз. Чунончи, институт қошида ташкил этилган автомобил ҳайдовчилари, кичик бухгалтерлар ва ЭҲМ операторлари, ошпаз ва қандолатчилар тайёрлаш, институтга кириш учун тайёрлов курслари ҳамда қурилиш ташкилотлари муҳандис-техник ходимларининг малакасини ошириш курслари шу мақсад йўлига хизмат қилмоқда. Ўтган ўқув йилидан эътиборан институтимиз қошида лицей-интернатга кирувчилар тайёрлаш курслари очилди ва фаолият кўрсатмоқда. Тармоқ вазирлигимиз кўрсатмаси асосида эса яна қўшимча равишда АЁҚШ операторлари тайёрлаш, инглиз тилини ўргатиш ва мураккаб маиший электрон техникаларни таъмирлаш устаҳларини ўқитадиган курслар очилди. Бурноғи йили ташкил этилган тадбиркорлик ва бизнес мактабида ҳам бир қатор мутахассисликлар бўйича курслар самарали ишламоқда ва бюджетдан ташқари маблағ топишга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Шунингдек, институт қошидаги кичик босмахонада талабгор корхона ва ташкилотларга пуллик хизмат кўрсатиш йўлга қўйилган. Юқоридагидек, бюджетдан ташқари даромадларни кўпайтиришда корхона ва ташкилотларнинг маблағларини жалб қилиш, ҳомийлик ва васийликлар ҳам муҳим рол ўйнамоқда. Ана шундай саъй-ҳаракатлар билан топилган пуллар эвазига ўқитувчилар ҳамда талабаларни ҳар тарафлама қўллаб-қувватлаш имкони туғилмоқда. Масалан, шу йилнинг ўзида уларга 297,4 минг сўм моддий ёрдам, 284,2 минг сўм мукофот, 19,5 минг сўм устама ҳақ берилди. Талабаларни соғломлаштириш мақсадлари учун ҳам маблағ сарфланаётир. Ота-онасиз талабаларга ҳам баҳоли қудрат кўмаклашилмоқда.

Мавлудахон РАЖАБОВА,
Наманган муҳандислик-педагогика институти талабалар касаба уюшма қўмитаси раиси.

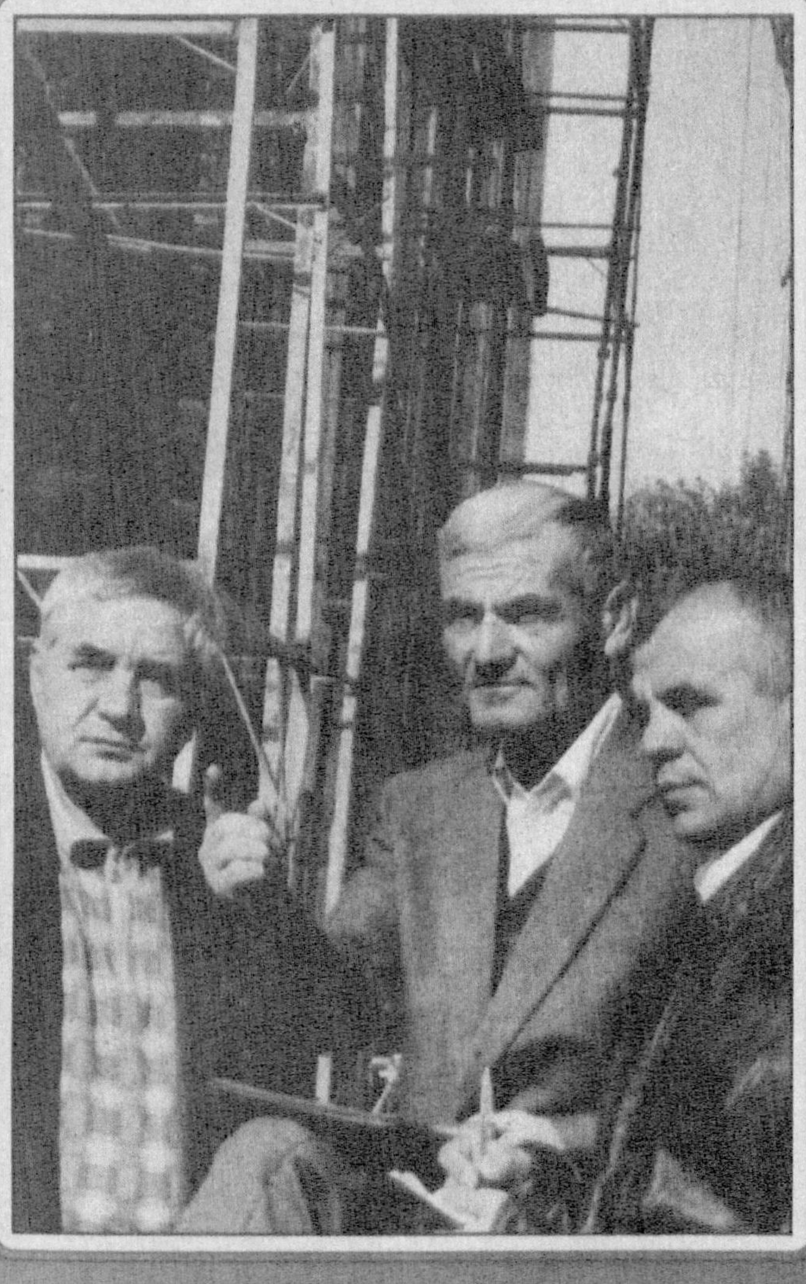

Соғломлаштириш

ИШЧИ ЮЗИДА ТАБАССУМ

Корхонамиз тармоқдаги фақат вилоят бўйича эмас, балки мамлакат миқёсида ҳам энг кекса саноат шоҳобчаларидан бири саналади. Шу йил охирида унинг ташкил этилганлигининг 90 йиллигини нишонлаш ниятимиз бор.

Корхонамиз пахтани қайта ишлашда ҳам замонавий технологиядан самарали фойдаланмоқда. Белгиланган режа ва топшириқлар мунтазам ортиғи билан бажариб келинади. Ишлаб чиқаришни жадал ривожлантириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини арзонлаштириш борасида эришилаётган ютуқлар ишчи-хизматчиларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоялаш тадбирларини амалга оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилаётир. Ойлик маошлар ўз вақтида бериб берилаётир, кам таъминланган оилалар ҳар тарафлама қўллаб-қувватланмоқда. Ёрдамчи хўжаликлар фаолият кўрсатаяпти. Масалан, чорвачилик ёрдамчи хўжалигида боқилаётган сигирлардан соғиб олинаётган сут чанг-ғуборли, саломатлик учун мураккаб ҳисобланган шароитларда меҳнат қилаётганларга бериб борилади. Иссиқхоналарда етиштирилаётган мева ва сабзавотлар ҳам шу йўсинда тарқатилади. Ҳар ҳайит ва байрам кунларида арзон баҳоларда ишчи-хизматчиларимизга чорва маҳсулотлари сотилади.

Шунингдек, ишловчиларимиз соғлиғини муҳофаза қилиш ҳам алоҳида диққат-эътиборимизда. Улар йилига икки мартадан тиббий кўрикдан ўтказилади. Даволанишга муҳтожлар шифохоналарга ётқизилади. Бунинг учун корхонамиз қошидаги тиббиёт-санитария қисмида барча қулайликлар мавжуд. 100 ўринли ушбу маскан энг замонавий асбоб-ускуналар билан таъминланган. Дори-дармонлар учун беморга моддий ёрдам кўрсатилади. Шу билан бир қаторда, жамоамиз аъзоларининг меҳнат таътилларини кўнгилли ўтказишлари учун ўзимизнинг ички имкониятларимиздан кенг фойдаланмоқдамиз. Чунончи, вилоятимизнинг тоғли ҳудудларидан бўлган Янгиқўрғон туманининг сўлим «Нанай» қишлоғидаги «Пахтачи» дам олиш масканида ўнлаб ишчи-хизматчиларимиз меҳнат таътилларини ўтказиб, соғлиқларини мустаҳкамламоқдалар. Биз бундан кейин ҳам ишловчиларнинг соғломлаштириш масаласига эътиборни кучайтираверамиз.

Ҳабибулло ҚОСИМОВ,
Тўрақўрғон туманидаги «Оқтош» пахта тозалаш корхонаси касаба уюшма қўмитаси раиси.

Ижтимоий ҳимоя

АЁЛЛАРГА АЛОҲИДА ИМТИЁЗ

Касаба уюшмалари бош вазифаларидан бири ишловчиларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоялашдир. Бу борада жамоамизда бир мунча ишлар қилинмоқда. Масалан, 1500 нафардан зиёд жамоа аъзоларимизнинг учдан бир қисмини хотин-қизлар ташкил этади. Аёллар йили муносабати билан уларни ижтимоий муҳофазалаш бош вазифа этиб белгиланган. Бинобарин, бу масала маъмурият билан касаба уюшма қўмитаси ўртасида тузилган жамоа шартномасида ҳам асосий ўринни эгаллайди.

Корхонамизда унумли меҳнат учун барча шарт-шароитлар мавжуд, десак муболаға бўлмас. Кийиниш хоналари, 350 ўринли ошхона, ҳар бир ишлаб чиқариш участкасидаги ошхоналар, сауна, соғломлаштириш ва кундузги шифохона ишчилар хизматида. 1990 йилдан бепул тушлик бериш анъанаси давом эттирилмоқда.

Жамоамиздаги 40 та кам таъминланган оила маъмурият ва касаба уюшма қўмитаси оталиғида. Булардан ташқари, оила аъзоси вафот этган ишчи-хизматчига йил давомида ойига 395 сўмдан, жарроҳлик операциясидан чиққан кишиларга эса, юқорида тилга олинган шартномага мувофиқ, амалдаги йил давомида 225413 сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Аёллар йили муносабати билан 1999 йилнинг 1 январидан бошлаб тунги сменасиз режими қўлланилмоқда. Бу йил санаторийларга кўпроқ хотин-қизлар жалб қилинди. Шунингдек, уларга тақдим этилган йўлланмаларнинг амалдаги 10 фоизлик тўлови ҳам корхона ҳисобидан қопланди.

Биз узоқ йил ишлаганларни ҳурмат билан пенсияга кузатишга одатланганмиз.Амалдаги йилнинг ўзидагина 25 йил ишлаган 15 киши, нафақага кузатиш муносабати билан 12 киши 228720 сўмлик маблағ билан тақдирланди. Шунингдек, кам даромадли оила фарзандларидан 30 нафар боланинг хатна тўйлари ўтказилиб уларнинг ҳар бири учун 7 минг сўм қўйилган омонат дафтарчалари очилди. 10 жуфт йигит-қизнинг эса никоҳ тўйларига кўмаклашилди.

Жамоамиз аъзолари ўртасида спорт кенг оммалашиб бормоқда. Бу ишнинг бошида ҳам касаба уюшма қўмитаси турибди. Турли миқёсдаги спорт мусобақалари иштирокчилари ва ғолиблари бу йил 33100 сўмлик пул билан рағбатлантирилди .Биз бундан кейин ҳам маъмурият билан бир ёқадан бош чиқариб ишчи-хизматчиларни иштимоий ҳимоялашни кенг йўлга қўйиб борамиз. Ахир айтишадику арғамчига қил қувват, деб.

М.ҒАНИЕВА,
Наманган «Нотўқимачи» ҳиссадорлик жамияти касаба уюшма қўмитаси раиси.

Вилоят касаба уюшмалари меҳнатчиларнинг меҳнат муҳофазасини таъминловчи қатор тадбирларни амалга оширмоқдалар. Бунда ҳар бир иш жойининг хавфсизлик талабларига жавоб бериши синчиклаб ўрганилди.

Суратда: **вилоят қурилиш ва қурилиш ашёлари саноати касаба уюшма қўмитаси раиси В.Манков, вилоят касаба уюшмалари Кенгаши меҳнат-техника бош нозири Ю.Юсупов ва Наманган қурилиш бошқармаси бошлиғи З.Хўжаевлар барпо этилаётган янги бино майдонида меҳнат хавфсизлиги қоидаларига қандай амал қилинаётганини кўздан кечиришаётир.**

П.АКБАРОВ олган суратлар.

Меҳнат муҳофазаси

ЛОҚАЙДЛИК – ҚАЛБ ФАЛАЖИ

Ўзбекистон Республикасининг «Меҳнат Кодекси» ва «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонунида мулкчилик шаклидан қатъи назар, иш берувчилар томонидан меҳнат муҳофазасини ташкил қилишнинг ягона тартиби белгиланиб, ишловчилар соғлиғи ва меҳнати муҳофазасининг ҳуқуқий кафолатлари белгиланган.

Ҳисобот даврида вилоят касаба уюшмалари ўз аъзоларининг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоялаш билан бирга, уларга соғлом, хавфсиз ва қулай меҳнат шароитлари яратиш юзасидан ҳам назорат ишларини олиб бордилар. Корхоналар маъмуриятларининг бу муҳим тадбирларни қай тариқа амалга ошираётганликлари, жойлардаги касаба уюшмаларининг ушбу масалани қай йўсинда назорат қилаётганликлари мунтазам ўрганиб турилди. Жумладан, ишлаб чиқариш жараёнида портлаш-ёнғин хавфи мавжуд корхоналарда, автотранспорт ва машинасозлик тармоқларида, агросаноат мажмуи тизимининг қурилиш ташкилотларида меҳнат муҳофазаси бўйича ишлар ўрганилди, раёсат йиғилишларида муҳокама қилинди. Касаба уюшмалари вилоят Кенгаши вилоят Меҳнат бошқармаси билан ҳамкорликда «Вилоятда ишловчилар меҳнатини муҳофаза қилиш ва ишлаб чиқаришдаги жароҳатланишнинг олдини олиш бўйича вазифалар» мавзуида семинар-йиғилиш ўтказди.

Меҳнат хавфсизлиги ва гигиенаси талабларига риоя этилиши юзасидан назорат ишларига фаолларни оммавий жалб қилиш мақсадида ташкил этилган республика кўрик-конкурсида уч йилдан буён фаол қатнашиб келмоқдамиз. Шуниси қувончлики, 1997 йилдаги беллашувда 10-автотеххизмат станциясининг меҳнат муҳофазаси бўйича жамоатчи вакили Маҳмуджон Камолов, Попдаги Ўрамли том ёпқич ашёлар комбинати касаба уюшма қўмитаси эса ўтган йил ғолиби деб топилди.

Кўпгина корхоналарда маъмурият билан касабақўмлар ўзаро ҳамкорликда меҳнатни муҳофаза қилиш борасида кенг қамровли ишларни олиб бормоқдалар. Масалан, «Наманганмаш», «Намангантелеком», «Намангантекстил» ҳиссадорлик жамиятлари, Наманган электр тармоқлари, дон маҳсулотлари ва пахта тозалаш корхоналарида иш жойларини меҳнат шароити бўйича аттестациядан ўтказиш, зарур қулайликлар яратиш, ишловчиларни махсус кийим ва ҳимоя воситалари билан таъминлаш намунали йўлга қўйилган. Бу жойларда меҳнат шароитига қараб ишловчиларга қўшимча меҳнат таътили, устама ҳақ ва бошқа ижтимоий имтиёзлар бериш жамоа шартномасига киритилган. Кейинги йилларда ишга туширилган Попдаги «Поп-Фен», Косонсойдаги «Текмен» ва Уйчидаги «Алжаҳон» чой қадоқлаш қўшма корхоналарида замонавий технология қўлланилгани учун ишловчиларга соғлом, хавфсиз меҳнат шароитлари яратилди. Натижада ишлаб чиқаришдаги умумий жароҳатланиш олдинги беш йилдагига нисбатан 40 фоизга, шу жумладан ўлим ҳодисалари 18 фоизга камайди.

Амалга оширилаётган тадбирлар билан бир қаторда ишловчилар меҳнатини муҳофаза қилиш ҳали талаблар даражасида, деб айта олмаймиз. Қатор корхоналарда бу борадаги ишлар қониқарсизлиги сабабли гоҳо кўнгилсиз ҳодисалар ҳам юз бераётганлиги кишини ўйлантиради. Айрим жойларда махсус ўқув ва малака талаб қиладиган жараёнларга тегишли тайёргарлиги бўлмаган кишиларни жалб қилиш, машина ва ускуналарни носоз ҳолда ишлатиш, ходимларни махсус кийим ва шахсий ҳимоя воситалари ҳамда сут маҳсулотлари билан таъминламаслик ҳолларига йўл қўйилмоқда. «Қасмир-Дери» қўшма корхонасида ана шундай эътиборсозлик бир йўла беш кишининг заҳарланишига сабаб бўлди. Мутасаддиларнинг инсон соғлиғи учун хавфли бўлган ишларни ташкил этишдаги масъулиятсизлиги сабабли Янгиқўрғон туманидаги «Туркистон» жамоа хўжалигининг вино тайёрлаш цехида ҳам бир йўла уч кишининг заҳарланиши рўй берди. Ишловчиларнинг асосий қисмини аёллар ташкил этадиган «Аснамтекстил» қўшма корхонасида эса чанг тутиб қолиш механизмлари талаб даражасида эмаслиги турли хил касалликлар келиб чиқишига сабабчи бўлмоқда.

Ҳисобот даврида корхоналарда ўтказилган текширишлар жараёнида ишловчилар соғлиғи ва ҳаёти учун хавфли бўлган 1115 та машина, дастгоҳ ва ускуналардан фойдаланиш, 174 та цех ва участкаларда иш олиб бориш токи хавф-хатар бартараф қилингунга қадар тақиқлаб қўйилди. Меҳнат муҳофазаси қоидаларининг қўпол равишда бузилишига йўл қўйган 145 нафар мансабдор шахсларга жарима солинди. Меҳнат техник нозирларининг таклифи билан 30 нафар масъул ходим лавозимидан четлатилди. Инсон ҳаётига бефарқ қарайдиган корхона раҳбарлари, касаба уюшма етакчилари бу масаланинг ижтимоий-сиёсий моҳиятини чуқур англаб, юқоридагилардан тегишли хулоса чиқариб олишлари керак, деб ҳисоблаймиз.

Юнусхон ЮСУПОВ,
Вилоят касаба уюшмалари Кенгаши бош меҳнат-техник нозири.

БУЮК ИПАК ЙЎЛИНИНГ МЎЪЖАЗ БОҒИ

Олимларнинг тахминича, милоддан олдинги 126-йил «Буюк ипак йўли» очилган сана ҳисобланади. Умумий узунлиги 12 минг километрдан ортиқ бўлган (Пекин-Мадрид) бу қадимий йўл Ўрта Осиёни улкан «Халқаро бозор»га айлантирди.

Халқаро ташкилот - ЮНЕСКОнинг қарори билан қабул қилинган «Буюк ипак йўли» - халқларнинг ўзаро алоқадорлик йўли дастури асосида кўпгина илмий йўналишларда катта тадбирлар ўтказилмоқда.

Мазкур йўлда йўловчилар эҳтиёжига мос объектлар, жумладан, карвонсаройлар, бозорлар, чойхоналар ва бошқа тарихий тажриба намуналари ҳали атрофлича ўрганилмаганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Буюк ипак йўли бўйлаб жойлашган тарихий ва меъморчилик обидалари, нодир санъат асарлари, шунингдек, гўзал табиат манзараси сайёҳликни шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади.

Бу борада илмий асосланган тавсияларни ишлаб чиқишда Ўзбекистон Фанлар академиясининг олимлар уйида уюштирилган анжуман ҳам катта ўрин тутди.

Гап шундаки, бир гуруҳ йирик мутахассислар ташаббус кўрсатиб, республикамизда «Буюк ипак йўли» мўъжаз боғини бунёд этиш ғоясини илгари сурдилар. Тошкент шаҳри яқин атрофида 300 гектарлик ер майдонида ташкил топадиган бу сўлим гўшада қадимги карвон йўли ўтмишига оид муҳим жиҳатлар ўз ифодасини топиши кўзда тутилмоқда.

Ушбу хайрли ишга Тошкент Давлат иқтисодиёт университети ҳузуридаги Ўзбекистонда демократик қурилиш назарияси ва амалиётини ўрганиш Маркази бош-қош бўлмоқда. Бу марказ саъй=ҳаракати билан ўтказилган «Буюк ипак йўли боғи»ни ташкил этишга бағишланган илмий анжуманда тарихчи ва иқтисодчи, санъатшунос ва дизайнчи, меъмор ва этнографчи олимлар қатнашдилар.

Академиклардан Г.Пугаченкова ва Э.Ртвеладзелар томонидан қилинган илмий маърузаларда янги гўшанинг тутган ўрни «Буюк ипак йўли» тарихи мисолида ёритиб берилди. Мазкур боғнинг сайёҳлик маркази сифатида тутадиган ўрни ҳақида ҳам яхши гаплар айтилди.

Анжуманда мувофиқлаштирувчи ижодий гуруҳ тузилиб, унга бу боғ фаолиятини йўлга қўйиш билан боғлиқ йўриқнома ҳамда бизнес-режа ишлаб чиқиш вазифаси юклатилди.

Ўйлаймизки, амалга оширилаётган бу хайрли иш буюк ипак йўли ўтмиши ва бугунини ўзида акс эттирувчи ёшларнинг энг севимли масканига асос солиб, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

А.АЛИЕВ.

Маънавий бойлигимиз

ЧОР БАКР ЗИЁРАТГОҲИДА

Турон замин кўрки ва фахри бўлмиш кўҳна Бухорода ўтмиш аждодларимиз ақл-заковати ила қад ростлаган ҳамда инсон тафаккурининг олий маҳсулига айланиб, бугунги кунда ҳам жаҳон аҳлини лол қолдираётган кўплаб тарихий обидалар ҳамон бўй кўрсатиб турибди. Уларни асл ҳолича келгуси авлодларга етказиш бугунги авлод зиммасига юклатилган энг масъулиятли вазифалардан саналади.

Райҳоний, гулнорий, заъфароний, кофурий каби тўрт фасл жамолини ўзида мужассам этиб келаётган Чорбакр зиёратгоҳи ҳам ана шундай улкан меъморий мажмуалардан бири ҳисобланади. Собиқ шўро тузуми даврида Чорбакрни зиёрат қилиш ҳам таъқиқлаб қўйилган, мақсад — бизни ўтмишимиздан айрича яшашга мажбурлаш эди.

Тарихий манбаларда қайд қилинишича, Бухорои Шарифдан 6 километр ғарбда жойлашган Чорбакр (Сумитан) қишлоғидаги қабристон узра 1559 йилда қад ростлаган дастлабки хонақоҳ, масжид ва мадраса мазкур мажмуага асос солинишига замин бўлган. У Жўйбар хўжаларидан Абу Бакр Саъд номи билан чамбарчас боғлиқдир.

Жўйбар хўжалари XVI асрдан эътиборан ижтимоий ҳаётда юқори мавқега эга бўла бошлаганлар. Ҳаммадан ҳам шайбонийлар ҳукмронлиги даврида улар амиру хонлар, зодагонларнинг, элулуснинг катта ҳурмат-эътиборини қозонишган. Ўз даврининг йирик мулкдорлари, нақшбандия тариқатининг пешволари бўлиш билан бирга, кўплаб хайрли ва олижаноб, саховатпеша ҳамда савоб ишларнинг ҳам бошида туришган. Беҳисоб бойликларнинг бир қисмини устахоналар, новвойхоналар, карвонсаройлар, ҳаммому сардобалар, хонақоҳ, масжид ва мадрасалар қуришга сарфлаганлар. Бу эса элда ҳурмат-иззат, обрў қозониш учун кенг йўл очган. Улар ўзларининг асл-насабларини пайғамбаримиз Муҳаммад аллайҳиссалом ва халифа Абу Бакрга боғлашлари ҳам бежиз эмас.

Эътироф этилишича, тўрт Бакр — олим Абу Бакр Саъд, олим ва имом Абу Бакр Муҳаммад, Абу Бакр Фазл ва Абу Бакр Ҳомидлар шу ерда яшаб ўтишган. Улуғ пир Баҳовуддин Нақшбанд чилла ўтирган жойнинг ҳам бу ерда бўлиши зиёратгоҳни янада улуғланиши учун хизмат қилган.

Мана шундай буюк пирлар, табаррук инсонлар қадами теккан Чорбакр меъморий мажмуи бир неча ўн йиллар давом этган бир ёқлама сиёсат сабабли нурай бошлаган эди. Иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан бу ноёб архитектура обидасига қайта чирой бағишлашга киришилганлигини давлатимизнинг халқимиз ўтмиш тарихига бўлган катта ғамхўрлигидан далолатдир. Албатта, бу йўлда бошланган саъй-ҳаракатнинг ташаббускори, вилоят ҳокимлиги бўлди.

Юртбошимизнинг «Савоб ишни ҳар ким қилиши керак, савоб ишни ҳар кун қилиш керак!» деб таъкидлаган пурмаъно сўзларини қалбига жо қилиб олган минглаб фуқаролар вилоят ҳокимлигининг табаррук мерос — Чорбакрни обод қилиш хусусидаги даъватига «лаббай» деб жавоб қайтардилар. Бу ерда таъмирлаш ва ободонлаштириш ишлари кун сайин, соат сайин авжига чиқиб борди. Олдиндан белгиланган махсус дастур асосида ишни ташкил этилгани жуда қўл келди.

Ҳокимлик ҳузуридаги «Бухорои Шариф» жамғармаси маъмурияти, шунингдек, ушбу зиёратгоҳ масканни таъмирлаш ишларини ташкил қилиш бўйича тузилган штаб аъзоларининг елиб-югуришлари зое кетмади. Саховатпешаликка асосланган умумхалқ ҳашаридан ҳеч ким четда қолмади. Жадал ҳаракатлар эвазига тарихий обида кундан-кунга чирой оча бошлади. Тўкилай-тўкилай, деб қолган кўплаб даҳма, хазира, хонақоҳ, мадраса, масжидлар (Самарқанд, Қашқадарё, Хоразм) қўли гул усталар меҳнати эвазига яна қайта жон ато қилинди.

Ёдгорлик мажмуи таъмирлаш ва ободонлаштириш дирекциясининг бошлиғи Дамир Ёдгоровнинг таъкидлашича, бугунгача бу ерда салкам 40 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилган. Ҳомийлик ёрдамлари асосида жамланган маблағ 50 миллион сўмга етди.

Ҳадемай, ўзининг иккинчи умрини бошлаб, қайта яшараётган Чорбакр эшиклари халқимиз учун кенг очиб қўйилади.

Қиссадан ҳисса шуки, бобокалонларининг руҳини шод этган элдан, азим юртдан эса тўкинсочинлик, қут-барака аримайди.

Усмон НАВРЎЗ,
«Ишонч» мухбири.

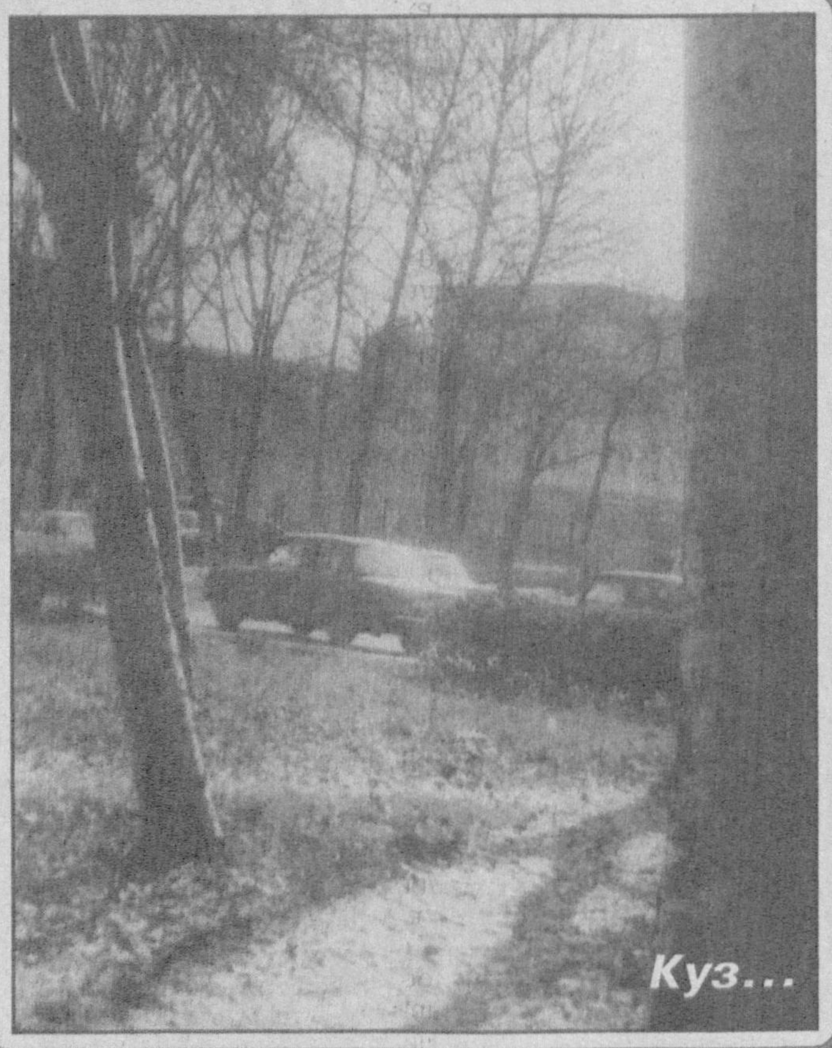

Куз...

Футбол

БИРИНЧИ ЎЙИН, БИРИНЧИ ҒАЛАБА!

Миллий терма жамоамиз XII Осиё чемпионати саралаш босқичидаги учрашувларини ғалаба билан бошлашди. Ҳамюртларимиз илк учрашувни Бангладеш терма жамоасига қарши ўтказиб, рақибларига ҳеч қандай имконият қолдирмадилар: 6:0. Учрашувда Ф.Давлетов ҳамда А.Маъруфалиевлар рақиблар дарвозасини бир мартадан ишғол этган бўлсалар, жамоа диспетчери М. Қосимов эса икки гол муаллифи бўлди. Шунингдек, Киевнинг «Динамо» жамоасида муваффақиятли тўп сураётган легионеримиз М.Шацких ҳам рақибларни ўз дарвозаларидан икки маротаба тўп олиб чиқишга мажбур этди.

Саралаш босқичида асосий рақибимиз ҳисобланаётган БАА терма жамоаси эса Ҳиндистон терма жамоаси билан учрашиб 3:1 ҳисобида ғалаба қозонди.

«УКРАИНА РОССИЯГА ҲАМ ЖАБР ҚИЛДИ!»

Ўтган ҳафта миллионлар ўйини мухлисларининг нигоҳи келгуси йили Белгия ва Голландияда ўтказиладиган Европа чемпионати саралаш мусобақаларининг сўнги босқичи - плей-офф баҳсларига қаратилди. Зеро, мазкур учрашувлар қитъа чемпионати финал босқичининг энг сўнгги 4 иштирокчисини аниқлаб берарди. Ниҳоят, «Евро - 2000»нинг 12 кучлилари сафига қўшилажак миллий терма жамоалар маълум бўлди: Дания, Англия, Туркия, Словения.

Саралаш босқичининг 1-гуруҳида иккинчи ўринни эгаллаб плей-офф баҳсларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритган Дания терма жамоаси аъзолари ва мухлислари қуръа натижасидан «дўппиларини осмонга отган» бўлсалар, ажаб эмас. Чунки, «Евро - 92» чемпионлари унчалик кучли бўлмаган Исроил терма жамоаси билан курашда ғолиб келишлари аниқ эди. Ва бу икки учрашув натижасига кўра ўз исботини топди: меҳмондаги йирик ғалаба(5:0)дан сўнг 13-иштирокчи дея эътироф этилган данияликлар жавоб учрашувида меҳмонларни бироз аядилар - 3:0.

Туркия терма жамоаси учун Ирландия пойтахти Дублиндаги ажойиб натижа(1:1)дан сўнг ўз уйларида ўз сўзларини айтиш вақти етганди. Ва шундай ҳам бўлди. Қардошларимиз 0:0 ҳисобини бутун ўйин давомида сақлаб қола билдилар ва «Евро - 2000» йўлланмасини қўлга киритдилар. Чиндан ҳам, Германиядек Европа чемпионини таслим этган жамоа Белгия - Голландия яшил майдонларида тўп суришга ҳақли!

Саралаш баҳсларида 5-гуруҳ пешқадами Швеция терма жамоаси «саҳийлиги» билан қўлга киритилган сўнгги имкониятдан Англия терма жамоаси унумли фойдалана олди. Биринчи учрашувда меҳмонда бўла туриб рақиблари дарвозасига иккита жавобсиз тўп киритган инглизлар икки ўйин натижасига кўра Европа чемпионатида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Шу ўринда фақат бир нарсани алоҳида таъкидлаш лозим: салкам 130 йиллик анъана бузилди: Англия - Шотландия - 0:1.

«Украина нафақат ўзига, балки Россияга ҳам жабр қилди!» Бугун Россия матбуоти Украина - Словения учрашувларидаги Украина «омадсизлигини» ана шундай афсус ва надоматга йўғрилган сўзлар билан изоҳлаётир. Аввал, меҳмонда маҳоратли дарвозабон А.Шовковскийнинг қўпол хатоси билан мағлуб бўлган (2:1) Йожеф Сабо шогирдлари энди ўз уйларида мағлубиятга тенг дуранг(1:1)ни тақдим этдилар. Нима ҳам дердик, Шевченкодек зўри бор Украина термаси пешонасига плей - оффда меҳмондаги мағлубият ва ўз уйидаги аламли дуранг ёзилган, шекилли!

«СИДНЕЙ - 2000» ФИНАЛЧИЛАРИ МАЪЛУМ

«Сидней - 2000» финал босқичига Осиё учун ажратилган 3 йўлланма тақдири ҳам ҳал бўлди. Саралаш баҳсларининг биринчи босқичида муваффақиятли тўп сурган Саудия Арабистони, Қувайт, Катар олимпиячилари «А» гуруҳида, Жанубий Корея, Хитой, Баҳрайн футболчилари «В» гуруҳида ҳамда Япония, Қозоғистон ва таиландликлар «С» гуруҳида ўзаро кураш олиб бордилар. «А» гуруҳида сўнгги турда Катар олимпия терма жамоасини 2:1 ҳисобида мағлуб этган қувайтликлар учинчи йўлланма эгасига айландилар. Бунга қадар Жанубий Корея («В»гуруҳи) ҳамда Япония («С»гуруҳи) олимпиячилари рақибларига нисбатан ишончли ўйин кўрсатиб икки йўлланмани қўлга киритган эдилар.

К.ОЛЛОЁРОВ,
Д.ТУРОН.

ЧОПҚИР ҲАЙВОНЛАР

Ҳайвонларнинг чопиш тезлиги, кўпинча уларнинг оёқ тузилишига боғлиқ бўлади. Айиқ ва маймунлар катта ялпоқ оёқлари ёрдамида, ит ва мушуклар оёқ бармоқлари орқали, оҳу ва отлар туёқ учида югурадилар.

Орқа оёқлари жуда узун бўладиган кенгуру эса иккала оёғига қаттиқ тирашиб сакраш билан югуради ҳамда ўртача тезлиги соатига 30, ҳатто 50 километргача етади.

Дарғазаб бўлган фил 100 метрни 10 сонияда босади. Маълум бўлишича, шер бир соатда 65 километр, мушукдан қўрқиб, инига қочаётган сичқон эса ўрнидан қўзғала солиб, соатига 5 километр тезликда чопади. 1500 метр ва ундан узоққа югиришда оҳу, от, буғу, ит биринчи ўринда туради. Узунасига сакрашда кенгуру ва оҳунинг олдига тушадиган жонивор йўқ.

Осиё ва Африка чангалзорларида яшовчи арслонга ўхшаш гепара деган ҳайвон 20 сония ичида 650 метрлик масофага югураркан. Унинг ўртача югуриш тезлиги соатига 110 километр бўлади.

ИЛОНЛАР БОЛАЛАЙДИ

Осиёнинг ниҳоятда иссиқ, қуруқ иқлимли тропик ўрмонларида учрайдиган баъзи илонлар дарахт устида, шох-шаббалар орасида яшашга мослашган. Улар дарахт устида қандай қилиб тухум қўя олсин. Шунинг учун улар ўз наслини тирик туғиш йўли билан кўпайтиради. Асосан Ҳиндистон ўрмонларида ҳаёт кечирувчи ана шундай илонларнинг «бойга» деган турини Ўзбекистоннинг Термиз, Жар-қўрғон, Ангор туманлари атрофида ҳам кўриш мумкин.

Илонлар, одатда, июл, август ойларида айримлари, сентябр ойида болалайди. Илон болалари туғилган заҳотиёқ бирон панароқ жойга судралиб бориб, у ерда бир неча кунгача овқат емай яшайди. Чунки уларнинг маъдасида тухум сариғи бўлиб, бир ойгача овқат емасдан ҳаёт кечиришга имкон беради.

Ҳар тўғрида

ШИФОБАХШ ВОСИТА

Жарроҳларга денгиз қисқичбақасининг ўзи эмас, балки унинг зирҳи керак. Унда кўп миқдорда хитин моддаси бўлиб, табиат яратган бу полимердан пишиқ соф тола тайёрлаш мумкин.

Бунинг учун қисқичбақа зирҳига махсус реактивлар билан ишлов берилади. Эритма совигач, ундан олинган ип жарроҳлик жараёнида жуда қўл келади.

Американинг Мэрилленд штатидаги заводда «Хошо-Самерсет» компанияси ҳар куни 12 тонна денгиз қисқичбақасининг зирҳини қайта ишлаб, ундан бир неча юз килограмм жарроҳлик ипи олмоқда.

Қисқичбақа қолдиқлари эса чорва учун қўшимча озуқа сифатида ишлатилади.

АЖАБТОВУР ЗАМБУРУҒ

Баъзан қаттиқ селдан кейин дарахт тўнгакларида бир кечанинг ўзида ичида бир қатра шудринг ялтираб турган жажжи ликобчага ўхшаш нозик бандлик алланарса ўсиб чиқади. Бу — органик модда, яъни чиринди ҳисобига яшайдиган сапрофит замбуруғ бўлиб, кўпинча қулаб тушган дарахт таналарида ёки чириган тўнгакларда учрайди.

Замбуруғ юзасида аранг кўринадиган бўртмачалар — капсулалар бўлиб, уларнинг ичида споралар жойлашган.

Споралар етилиб пишгач, худди ов милтиғидан отилган ўқдек, капсулалардан отилиб кетади. Ўқ споралар шу қадар ҳадсиз-ҳисобсиз миқдордаки, бир кунда битта замбуруғ 30 миллиардгача спора отади.

ИККИ КИЛОГРАММЛИ ДЎЛ

Одатда дўл деганда диаметри 5 миллиметрдан 50 миллиметргача ва ундан зиёд бўлган хилма-хил шаклдаги сферик муз заррачалари ёки бўлакчалари тушунилади. Дўл муайян ядрога эга бўлиб, у шу ядродан ўсиб катталашади.

Ядро устида бир неча муз қатлами вужудга келади. Одатда муз қатламлари икки хил: шаффоф ёки хира бўлиши мумкин.

Дўлнинг катта-кичиклиги ҳар хил бўлади. Германиянинг Хейдграбен деган ерида 1925 йил 10 августда оғирлиги 2 килограмм келадиган дўл бир уйнинг томини тешиб ўтган. Бу воқеадан кейин орадан 14 йил ўтгач, Ҳиндистоннинг Ҳайдаробод шаҳрига уч килограмму 400 граммлик дўл тушган.

АҚШда 1951-1959 йилларга оид маълумотларда келтирилишича, шу давр мобайнида дўл туфайли 272 марта самолёт шикастланиши қайд қилинган. Дўл доналари ичида катталиги пиёладек келадиганлари ҳам учраган.

СОВУТГИЧЛАР ТАРИХИДАН

Озиқ-овқат маҳсулотларини қандай қилиб бузилишидан сақлаш муаммоси қадимдан кишилар диққатини банд қилиб келган. Хусусан, гўшт, сут ва сут маҳсулотларини сақлаш масаласи узоқ замонлардан буён долзарб бўлиб келган.

Ибтидоий одамлар овланган ҳайвон гўштини тоғ ёнбағриларидаги ғорларда сақлашган. Кейинчалик улар бу мақсад учун махсус чуқур кавлашиб, унга муз солишни ўрганиб олишган. Бора-бора музга туз сепилса, ҳарорати яна ҳам пасайиши маълум бўлган.

Одамлар озиқ-овқат маҳсулотларини сақлашда, шу тариқа табиий муздан фойдаланиб келишган. XIX асрдан бошлаб фан ва техника ривожланиши билан совуқ берувчи махсус машиналар яратилди.

Гўштни музлатадиган дастлабки қурилма 1861 йили Австралиядаги Сидней шаҳрида бунёд қилинди. 1881 йили АҚШнниг Бостон шаҳрида ва Англиянинг Лондон шаҳрида дастлабки музлатиш қурилмалари пайдо бўлди.

Россияда эса бундай қурилмалар илк бор 1888 йили Астрахандаги балиқ корхоналарида қўлланилди. Ўша йили биринчи совитгич баржа қурилди. Орадан 7 йил ўтгач, Белград шаҳрида парранда гўшти ва тухум сақлаш совитгичи ишга тушди.

БИЛИМ ЮРТИГА СОВҒА

Ўзбекистон ижтимоий таъминот вазирлигига қарашли касб-ҳунар техника билим юрти яқинда ўзининг йирик компьютер марказига эга бўлди. Эндиликда бу ўқув даргоҳида олиб борилаётган таълимий жараёнлар ўқувчиларнинг компьютер саводхонлиги асосида таълим олиш учун мустаҳкам негиз юзага келди. Айни вақтда бу марказ «ақл»ли машиналар билан бир қаторда ёрдамчи техник таълими воситалари билан ҳам таъминланди.

Гап шундаки, ушбу замонавий техник қурилмаларни билим юртига «Филип Моррис Менежмент Сервисез Б.В» жамғармасининг Тошкентдаги ваколатхонаси совға қилди.

Билим юртига ўрнатилган ўнта компьютер ва монитор қурилмалари ахборотларни ўзлаштиришга ҳам ёрдам беради. Бу эса «Интернет» ахборот тизими билан боғланиш учун ҳам муҳим алоқа воситаси бўлиб хизмат қилади.

БОЛАЛАРБОП КИТОБЛАР

Лотин ёзувига асосланган янги ўзбек алифбосида ҳам кўплаб китоблар чоп этилмоқда. Ўз ёзувига асосланган ўзбек алифбосидаги адабий-бадиий нашрлар ҳам юзага кела бошлади.

Бундай хайрли ишни амалга оширишда «Бойчечак» деб номланган болалар адабиёти таҳририяти яқиндан бош қўшмоқда. «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни Бош таҳририяти ҳузурида ташкил топган бу янги таҳририят ярим йиллик фаолияти давомида ёш китобхонларга бир неча қизиқарли болаларбоп тўпламларни тақдим этди.

«Бир бор экан», «Қанотли дафтар», «Саноқ сонлар» каби «Қўшиқлар байрами» китобчалари ҳам кўпчиликда қизиқиш уйғотди.

Бундан ташқари, «Бойчечак» ўнга яқин тўпламни йил давомида чоп этади. «Жаҳон халқ эртаклари», «Ўзбек халқ эртаклари», «Боғчага - дўмбоқчага» туркумидан 36 та китобларни чоп этиш режалаштирилди. Бу қизиқарли нашрлар обуна йўли билан китобхонларга етказиб берилади.

«КАДАСТР» НИМА?

«Кадастр» лотинча сўз бўлиб, «Солиққа тортиладиган ашёлар рўйхати» маъносини англатади. Дастлаб Кадастр ер солиғи манбаига оид китоб (реестр) сифатида тушунилган. Кейинчалик у давлатнинг ҳисобга олиш - баҳолаш тадбирлари тизимини ифодалайдиган бўлди.

Бугунги кунда ер Кадастри ерларнинг табиий ҳолати, хўжалик ва ҳуқуқий аҳволи тўғрисидаги муттасил янгиланиб турувчи ишончли маълумотлар тизими ҳисобланади.

Ер Кадастрининг асосий таркибий қисмлари қуйидагилардан иборат: ер участкаларига оид ҳуқуқларни рўйхатга олиш, ерларнинг миқдори ва сифатини ҳисобга олиш, ерларни баҳолаш ва бошқалар.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши референт О.Ю.Долаткадзега онаси **ДОЛАТКАДЗЕ Александра Семёновна**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

ISHONCH
МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Миргиёс ҚАЮМОВ
Таҳрир ҳайъати: Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёқубов, Б.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари- «Ишонч-Доверие»), А.Алламуродов (масъул котиб- «Ишонч»), Ч.Латипов, М.Олимов, М.Содиқов, Н.Рафиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР: Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама, эълонлар бўлими 56-87-73

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди 22.30

Буюртма Г— 0919. 1 2 3 4 5 6